C/2024/6810

29.11.2024

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 21 päivänä lokakuuta 2024,

Tšekin talous-, finanssi-, työllisyys- ja rakennepolitiikasta

(C/2024/6810)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([2]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä ”tukiväline”, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta sekä vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([3]), jäljempänä ”REPowerEU-asetus”, joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Tšekki on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen” tarjotakseen tietoa poliittisten päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Kyseisistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä toimivat sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 tiedonannon ”Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024”. Kyseisessä tiedonannossa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailukykyyn liittyvät vahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykytekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024; tämä käynnisti vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto vahvisti 22 päivänä maaliskuuta 2024 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([4]) perusteella laadittavan varoitusmekanismia koskevan kertomuksen 2024, jossa se katsoi, että Tšekki ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoa tai sen riskiä ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi lisäksi suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi 12 päivänä huhtikuuta 2024 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([5]), jäljempänä ”euroaluetta koskeva vuoden 2024 suositus”, ja 11 päivänä maaliskuuta 2024 yhteisen työllisyysraportin.

(5) Unionin uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta, muutettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97 ([6]) ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2011/85/EU ([7]). Uuden talouden ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Uusi talouden ohjausjärjestelmä parantaa myös kansallista sitoutumista ja lisää keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma sisältää jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset, jotka kattavat neljän tai viiden vuoden pituisen suunnittelukauden kansallisen vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([8]) on täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle perustamissopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen kyseisten kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien laatimista komissio julkaisi 21 päivänä kesäkuuta 2024 jäsenvaltioiden kansallisissa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisissa suunnitelmissa ja vuotuisissa edistymisraporteissa annettavia tietoja koskevia ohjeita. Komissio toimitti jäsenvaltioille tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot asetuksen (EU) 2024/1263 5 ja 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on toimitettava kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa viimeistään 20 päivänä syyskuuta 2024, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädäntö-

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä huhtikuuta 2024, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Neuvoston direktiivi 2011/85/EU, annettu 8 päivänä marraskuuta 2011, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettomenot sellaisina kuin on ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: ”Nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

kehyksensä mukaisesti keskustella kansallisen parlamenttinsa kanssa keskipitkän aikavälin suunnitelmansa luonnoksesta, pyytää itsenäisiltä finanssipolitiikan instituutioilta lausunnon ja järjestää työmarkkinaosapuolten ja muiden kansallisten sidosryhmien kuulemisen.

(6) Vuonna 2024 eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen tukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä elpymis- ja palautumissuunnitelmille, joita on tarkistettu, päivitetty tai muutettu asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(7) Tšekki toimitti 1 päivänä kesäkuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V vahvistettuja arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 8 päivänä syyskuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Tšekin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([9]); päätöstä muutettiin 16 päivänä lokakuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivittämisen osalta ja sisällyttämällä siihen REPowerEU-luku ([10]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti, että komissio hyväksyy päätöksen, jossa todetaan, että Tšekki on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Tšekki toimitti 24 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 lähentymisohjelmansa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 ([11]) 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Tšekin puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Tšekkiä koskevan vuoden 2024 maaraportin. Siinä arvioidaan Tšekin edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Tšekki on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Tšekin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaisesti Tšekin julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 3,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 3,7 prosenttiin vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 44,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2023 loppuun mennessä 44,0 prosenttiin. Kuten komission 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamassa tiedonannossa ”Finanssipoliittinen ohjaus vuodeksi 2024” ilmoitetaan, komissio on toteuttanut ensimmäisen vaiheen alijäämäperusteisten liiallisen alijäämän menettelyjen käynnistämiseksi vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen. Komissio antoi 19 päivänä kesäkuuta 2024 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa arvioitiin Tšekin julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2023 Tšekin julkisen talouden alijäämä ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että kyseisen arvioinnin perusteella ja tarkasteltuaan perussopimuksen 126 artiklan 4 kohdan mukaisesti laadittua talous- ja rahoituskomitean lausuntoa komissio ei aikonut ehdottaa liiallisen alijäämän menettelyn aloittamista Tšekin osalta heinäkuussa 2024.

([9]) ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1.

([10]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 16 päivänä lokakuuta 23, Tšekin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 8 päivänä syyskuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 13383/2023 INIT; ST 13383/23 ADD 1).

([11]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1466/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) Neuvosto suositti ([12]) 12 päivänä heinäkuuta 2022 Tšekille, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen ([13]) kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Tšekille suositettiin, että se olisi valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Tšekille suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloitteen, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys ([14]) oli vuonna 2023 kiristävä (0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka oli 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Perusmenojen kasvuun sisältyvät energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille suunnattujen kohdennettujen hätätukitoimenpiteiden kustannusten supistuminen 0,1 prosentilla suhteessa BKT:hen sekä tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille aiheutuvien kustannusten supistuminen 0,1 prosentilla suhteessa BKT:hen. Yhteenvetona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennustettu kasvu vuonna 2023 oli 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukaista. Vuonna 2023 tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot olivat 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 4,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 eli ne kasvoivat 0,5 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna. Tšekki rahoitti lisäinvestointeja tukivälineestä ja muilla unionin varoilla. Tšekki rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, kuten energiatehokkuutta parantaviin peruskorjauksiin ja uusiutuvien energialähteiden asentamiseen, rautateiden nykyaikaistamiseen ja turvallisuuden lisäämiseen sekä sähköistämishankkeiden valmisteluun, tulvasuojeluun ja vedenpidätykseen maa-alueilla ja kunnissa, tšekkiläisten yritysten hankkeisiin, joilla pyritään vähentämään vedenkulutusta ja soveltamaan kiertotalouden ratkaisuja yrityksiin, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin tutkimuksen ja innovoinnin alalla ja digitaalisten laitteiden tarjoamiseen kouluille. Kyseisiä julkisia investointeja rahoitetaan osittain tukivälineestä ja muista unionin varoista.

(12) Vuoden 2024 lähentymisohjelmassa julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden skenaarion mukaan reaalisen BKT:n kasvun ennustetaan olevan 1,4 prosenttia vuonna 2024 ja 2,6 prosenttia vuonna 2025, kun taas yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitatun inflaation ennustetaan olevan 2,7 prosenttia vuonna 2024 ja 2,4 prosenttia vuonna 2025. Julkisen talouden alijäämän suhteessa BKT:hen odotetaan vuonna 2024 supistuvan 2,3 prosenttiin ja olevan 2,1 prosenttia vuonna 2025, kun taas julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä 45,5 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 46,4 prosenttiin. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden alijäämän arvioidaan supistuvan vähitellen niin, että se on 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja 1,2 prosenttia vuonna 2027. Näin ollen julkisen talouden rahoitusaseman suunnitellaan jäävän ohjelmakauden aikana alle perussopimuksessa asetetun viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velan suhteessa BKT:hen arvioidaan puolestaan kasvavan vuoden 2025 jälkeen 47,1 prosenttiin vuonna 2026 ja vakiintuvan vuonna 2027.

(13) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 1,2 prosenttia vuonna 2024 ja 2,8 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI:llä mitattu inflaatio on 2,5 prosenttia vuonna 2024 ja 2,2 prosenttia vuonna 2025.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 2,4 prosenttia vuonna 2024 ja julkisen talouden velan määrän odotetaan kasvavan 45,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä. Alijäämän supistuminen vuonna 2024 johtuu pääasiassa korkeiden energianhintojen vaikutusten lieventämiseen tähtäävien toimenpiteiden peruuttamisesta ja vakauttamispaketin täytäntöönpanosta. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan kiristävä, 2,3 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ”avustukset”, rahoitetaan menoja 0,5 prosentilla suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Tšekin julkisen talouden rahoitusasemaan tai julkiseen velkaan. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että tukivälineen lainoilla taataan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 vastaava määrä oli 0 prosenttia suhteessa BKT:hen.

([12]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Tšekin vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tšekin vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 19).

([13]) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan Tšekin vuoden 2023 keskipitkän aikavälin potentiaalinen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, on kymmenen vuoden keskimääräisen reaalisen potentiaalisen kasvun ja vuoden 2023 BKT-deflaattorin perusteella nimellismääräisesti arviolta 10,5 prosenttia.

([14]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan erona, joka muodostuu seuraavien välille: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) muutos. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

(16) Neuvosto suositti ([15]) 14 päivänä heinäkuuta 2023 Tšekille, että se varmistaisi vuonna 2024 finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ([16]) nimelliskasvun enintään 6,0 prosenttiin. Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 talousarvioita laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisten alijäämien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteessa Tšekin kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ennakoidaan vuonna 2024 supistuvan 1,1 prosenttia eli suositeltua enimmäiskasvua vähemmän. Tämä vastaa neuvoston suositusta.

(17) Lisäksi neuvosto suositti, että Tšekki purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto suositti vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Tšekki varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset ([17]) suhteessa BKT:hen ovat 1,2 prosenttia vuonna 2023, - 0,2 prosenttia vuonna 2024 ja 0,0 prosenttia vuonna 2025. Erityisesti windfall-veron oletetaan pysyvän voimassa vuosina 2024 ja 2025 ([18]). Jos saatavat säästöt käytettäisiin julkisen talouden alijäämän supistamiseen, kuten neuvosto on suosittanut, julkisen talouden sopeutus olisi kyseisten kehitysarvioiden perusteella 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun taas kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ([19]) kiristävä vaikutus finanssipolitiikan viritykseen olisi samana vuonna 2,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteet on purettu vuosina 2023 ja 2024. Tämä vastaa neuvoston suositusta. Lisäksi ennakoidaan, että saatavat säästöt käytetään kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Myös tämä vastaa neuvoston suositusta.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Tšekki jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan vähenevän 4,4 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2023 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Vähennys johtuu unionin rakennerahastojen ohjelmakauden 2014–2020 päättymisestä, sillä asianomaiset varat olivat käytettävissä vuoteen 2023 saakka. Tämän lisätekijän perusteella katsotaan, että julkiset investoinnit vuonna 2024 ovat neuvoston suosituksen mukaisia. Unionin varoilla rahoitettavien julkisten menojen, tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mukaan lukien, odotetaan puolestaan vähenevän 1,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (kun ne vuonna 2023 olivat 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen). Vähennys johtuu unionin rakennerahastojen ohjelmakauden 2014–2020 päättymisestä, sillä asianomaiset varat olivat käytettävissä vuoteen 2023 saakka.

(19) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 1,9 prosenttia vuonna 2025 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen vuoden 2025 loppuun mennessä 45,5 prosenttiin. Velan kasvu suhteessa BKT:hen vuonna 2025 heijastaa pääasiassa negatiivista nimellistä rahoitusasemaa, jota BKT:n nimellinen kasvu osittain tasoittaa.

(20) Tšekin rakenteellinen rahoitusasema on heikentynyt niin, että ajanjaksolla 2014–2019 se oli keskimäärin lähellä tasapainoa ja vuonna 2023 se oli - 2,9 prosenttia. Tämä johtuu pysyvistä toimenpiteistä, kuten henkilökohtaisten tuloverojen leikkauksesta ja sosiaaliturvaetuuksien kasvusta, mukaan lukien eläkkeiden automaattinen inflaatio-indeksointi, joita ei rahoitettu vastaavalla tulojen kasvulla. Julkisen talouden kestävyyteen kohdistuu keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä lisäpaineita väestön ikääntymisestä aiheutuvien kustannusten kasvun vuoksi. Tšekki muutti vuonna 2023 eläkejärjestelmän ensimmäistä pilaria muun muassa vähentämällä eläkkeiden indeksointia ja tiukentamalla varhaiseläkkeiden ehtoja. Mikäli lisämuutoksia ei tule, eläkemenojen odotetaan kuitenkin kasvavan noin 3 prosenttiyksikköä vuoteen 2060 mennessä vanhushuoltosuhteen ennustetun kaksinkertaistumisen ([20]), eläkeiän rajaamisen sekä edelleen suuren varhaiseläkkeelle jäävien määrän vuoksi. Ikäsidonnaisten menojen

([15]) Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Tšekin vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tšekin vuoden 2023 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 22).

([16]) Nettomääräisillä perusmenoilla tarkoitetaan kansallisesti rahoitettuja menoja ilman i) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, ii) korkomenoja, iii) suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja sekä iv) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

([17]) Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

([18]) Toimenpiteillä, jotka Tšekin mukaan pysyvät voimassa vuoden 2024 loppuun asti, oletetaan komission kevään 2024 talousennusteessa olevan periaatteessa vaikutus talousarvioon myös vuonna 2025.

([19]) Tätä vaikutusta mitataan julkisen talouden perusmenojen muutoksena suhteessa BKT:n keskipitkän aikavälin (kymmenen vuoden) keskimääräiseen potentiaaliseen nimelliseen kasvuun. Perusmenoista on vähennetty i) harkinnanvaraisten tulopuolen toimenpiteiden lisävaikutus julkiseen talouteen, ii) kertaluontoiset toimenpiteet, iii) suhdanteesta johtuvat työttömyysmenot ja iv) tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), ja muista unionin rahastoista rahoitetut menot. Muutos ilmaistaan suhteessa nimelliseen BKT:hen.

([20]) Komission huhtikuussa 2024 esittämän vuoden 2024 ikääntymisraportin mukaan.

ennakoitu kasvu voi lisätä julkisen talouden kestävyyteen kohdistuvia riskejä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, ellei sitä rahoiteta vastaavalla tulojen kasvulla. Hallitus ehdottaa lakisääteisen eläkeiän kytkemistä elinajanodotteeseen ja uusien eläkkeiden määrän kasvun hidastamista. Toteutuessaan nämä muutokset parantaisivat eläkejärjestelmän julkisen talouden kestävyyttä. Muita mahdollisia toimenpiteitä julkisen talouden kestävyyden parantamiseksi pitkällä aikavälillä ovat työvoiman tarjonnan lisääminen tarjoamalla kannustimia, joilla eläkeiän ylittäneiden osallistumisastetta saataisiin nostettua.

(21) Puute työntekijöistä jarruttaa kilpailukykyä ja tuottavuutta. Äitien työllistymistä voitaisiin lisätä, sillä synnytyksen jälkeen naisten työllistyminen on alhaista usean vuoden ajan. Sen lisäksi, että lastenhoidon saatavuudessa on puutteita, vero- ja etuusjärjestelmä saa alempituloiset vanhemmat, erityisesti äidit, luopumaan töihin palaamisesta. Kolmen vuoden vanhempainvapaajaksot, työtä tekemättömien puolisoiden suuret verovähennykset ja perhe-etuudet kannustavat vähemmän ansaitsevaa vanhempaa pitämään pitkiä lomajaksoja, mikä saa vanhemmat ja erityisesti äidit luopumaan työskentelystä tai työn hakemisesta. Toisen tulonsaajan ansiotuloverotus oli vuonna 2022 sekä unionin keskiarvoa että samalla palkkatasolla olevan yksin asuvan henkilön verokiilaa korkeampaa. Vähemmän ansaitsevien vanhempien kannustaminen töihin tai työnhakuun tukisi myös eläkejärjestelmän tulojen kasvua.

(22) Tšekin kokonaisverotulot suhteessa BKT:hen ovat huomattavasti alle unionin keskiarvon vuonna 2022 (35,3 % verrattuna unionin keskiarvoon, joka on 40,2 %). Yksi tapa tukea talouskasvua ja julkisen talouden kestävyyttä on laajentaa veropohjaa lisäämällä kasvulle vähemmän haitallisten verojen osuutta. Juoksevat kiinteistöverot kuuluvat kasvulle vähiten haitallisiin veroihin, mutta juoksevista kiinteistöveroista saatavat tulot ovat hyvin alhaiset, 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, verrattuna unionin keskiarvoon, joka on 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen (vuodesta 2022 alkaen). Vaikka juoksevat kiinteistöverot nousivat vuonna 2024, rakennusten ja asuntojen juoksevien kiinteistöverojen järjestelmä perustuu kiinteistöjen sijaintiin, mikä johtaa samanarvoisten kiinteistöjen eriarvoiseen verotukseen eikä seuraa kiinteistöjen arvonmuutoksia. Sellaisen kiinteistöjen arvostusjärjestelmän toteuttaminen, jossa veropohjaksi valitaan kiinteistöjen arvot, mukautetaan kiinteistöjen arvot vastaamaan markkina-arvoja ja mahdollistetaan kiinteistöjen arvojen säännöllinen päivittäminen, parantaisi veron tehokkuutta välineenä, jolla voidaan hillitä kiinteistöjen hintojen nousua ja saattaa olemassa oleva asuntokanta kaikkein tuottavimpaan käyttöön. Tämä puolestaan lisäisi asumisen kohtuuhintaisuutta ja ihmisten mahdollisuutta liikkua työn perässä, tukisi talouskasvua ja lisäisi juoksevista kiinteistöveroista saatavia tuloja.

(23) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Kyseisten uudistusten ja investointien odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Tšekin pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus.. Jotta Tšekki voi täyttää elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvät sitoumukset elokuuhun 2026 mennessä, on olennaisen tärkeää, että se jatkaa uudistusten toteuttamista ja nopeuttaa investointeja puuttumalla asiaankuuluviin haasteisiin vahvistaen samalla vastaanottokykyä. Elpymis- ja palautumistukivälineen varojen vastaanottokykyä rajoittavat erityisesti joidenkin täytäntöönpanoelinten rajalliset hallinnolliset valmiudet. Tämä näkyy erityisesti osaamista vaativilla alueilla, kuten vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(24) Tšekin edellytetään osana Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060 ([21]) 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan ohjelmien väliarviointia tarkastelevan kutakin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+), koheesiorahastosta tai oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) tuettua koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Kyseinen väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa perustan unionin rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Tšekki on edistynyt koheesiopolitiikan ohjelmien ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, mutta

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

vielä on jäljellä haasteita ja merkittäviä alueellisia eroja. Severozápadin ja vähäisemmässä määrin Moravskoslezkon alueet ovat jääneet kehitysloukkuun. Koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisen nopeuttaminen ja hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen, erityisesti kyseisillä alueilla, on ratkaisevan tärkeää. Koheesiopolitiikan ohjelmissa sovitut toimintalinjat ovat edelleen ajankohtaisia. Erityisesti on kehitettävä alueiden hallinnollisia valmiuksia, parannettava niiden välisiä kumppanuuksia ja vahvistettava niiden omistajuutta, jotta voidaan lisätä unionin varojen käyttöä pienissä kunnissa, pienissä ja keskisuurissa yrityksissä (pk-yrityksissä) ja paikallisissa kansalaisjärjestöissä. Vihreän siirtymän vauhdittamiseksi on tehtävä kestävää kaupunki- ja alueliikennettä sekä vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria tukevia investointeja, minkä lisäksi on lisättävä uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja investoitava energiatehokkuuteen ja kiertotalouteen. On tärkeää saattaa päätökseen suunnitellut toimet ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi keskittyen luonnollisiin vedenpidätystoimenpiteisiin. Toimintalinjana on myös tehostaa tilapäistä suojelua saavien Ukrainasta siirtymään joutuneiden integroitumista yhteiskuntaan sekä työmarkkinoille heidän taitojensa mukaisesti. On edelleen tärkeää ottaa huomioon heikommassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten romaneihin, liittyvien toimenpiteiden vaikutukset.

(25) Väliarvioinnin yhteydessä on kiinnitettävä enemmän huomiota mahdollisuuteen saada käyttöön enemmän yksityisen sektorin varoja, erityisesti avustuksiin yhdistettyjen rahoitusvälineiden laajemmalla käytöllä. Tällaisilla innovatiivisilla välineillä voidaan ohjata enemmän yksityisiä investointeja erityisesti energiatehokkuuteen, puhtaan energian ratkaisuihin ja liiketoiminnan kehittämiseen. Kansallisen kehityspankin valmiuksia olisi käytettävä tehokkaammin rahoitusvälineiden täytäntöönpanoon koheesiopolitiikan ohjelmissa. Kun otetaan huomioon Tšekin pyrkimys siirtyä eteenpäin maltillisen innovoijan tasolta, maa voisi myös hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/795 ([22]) perustettua Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä digitaalisten teknologioiden ja syväteknologisen innovoinnin, puhtaiden ja resurssitehokkaiden teknologioiden sekä bioteknologian aloilla ja tarvittaessa kansallisen älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti teollisuuden muutoksen tukemiseksi.

(26) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla unionin varoilla vastataan, Tšekillä on useita lisähaasteita, jotka liittyvät hallintoon ja kilpailukykyyn.

(27) Painetta kohdistuu Tšekin julkishallinnon houkuttelevuuteen työnantajana ja kykyyn pitää kiinni lahjakkuuksista. Tämä pätee erityisesti asiantuntija- ja johtotehtäviin sekä tietotekniikan alan tehtäviin. Virkamieslain muutokset tulivat voimaan vuonna 2023, ja niillä asetettiin virkakaudet ylimmille virkamiehille, nopeutettiin rekrytointiprosesseja ja laajennettiin mahdollisuuksia houkutella ulkopuolisia hakijoita. Henkilöstöhallinnon pirstaloituminen kuitenkin haittaa järjestelmällisempää lähestymistapaa henkilöstön johtamiseen. Tšekin julkishallinnon koko on sekä menojen että työntekijöiden määrän osalta unionin keskiarvoa pienempi. Palkat ovat alhaisemmat kuin vastaavan koulutustason tehtävissä yksityisellä sektorilla, ja ne ovat reaalisesti laskeneet yli 10 prosenttia vuoteen 2004 verrattuna, mikä vähentää entisestään julkishallinnon houkuttelevuutta. Tšekin julkishallinnon valmiuksien vahvistaminen lahjakkuuksien houkuttelemiseksi, säilyttämiseksi ja kehittämiseksi on ratkaisevan tärkeää sen tehokkuuden ja palvelujen laadun parantamiseksi.

(28) Tšekin julkishallinnolla on keskeinen rooli talouden kilpailukyvyn säilyttämisessä, koska se muokkaa sääntely-ympäristöä ja julkisia investointeja, erityisesti suhteessa vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Tšekin julkisen sektorin suoriutumiskyky ja julkishallinnon tehokkuus pysyivät vakaina ja lähellä unionin keskiarvoa vuonna 2022. Strategisessa ohjauksessa ja näyttöön perustuvassa päätöksenteossa on kuitenkin edelleen haasteita. Tämä edellyttää osastoitumisen vähentämistä ja strategisten ohjausvalmiuksien vahvistamista, jotta voidaan parantaa strategioiden johdonmukaisuutta ja täytäntöönpanoa eri politiikoissa. Tšekin hajanaiset paikalliset hallinnolliset valmiudet ovat merkittävä tekijä, joka estää muun muassa pieniä edunsaajia hyödyntämästä unionin varoja tehokkaasti. Pienten kuntien, pk-yritysten ja paikallisten kansalaisjärjestöjen kyky vastaanottaa unionin varoja paranisi, jos hakijoille annettaisiin tukea esimerkiksi nimeämällä yhteisiä hankepäälliköitä ja antamalla kattavaa tietoa siitä, miten ne voivat hakea unionin rahoitusta yhdestä paikasta. Tässä yhteydessä toimintalinjana on kehittää kohdennettua tukea paikallisten hallinnollisten valmiuksien vahvistamiseksi rakenteellisista ongelmista kärsivillä alueilla, kuten Severozápadissa ja Moravskoslezskossa. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on hyvä esimerkki siitä, että alueet olisivat dynaamisempia, jos niillä olisi vahvempi rooli erityistarpeidensa määrittämisessä.

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/795, annettu 29 päivänä helmikuuta 2024, Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP-kehysväline) perustamisesta ja direktiivin 2003/87/EY sekä asetusten (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 ja (EU) 2021/241 muuttamisesta (EUVL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(29) Tšekin innovoinnin suorituskykyä hidastavat edelleen tehoton teknologian ja tietämyksen siirto sekä heikot yhteydet tiedemaailman ja teollisuuden välillä. Yritysten rahoittaman tutkimus- ja kehitystoiminnan julkiset menot ovat edelleen noin puolet unionin keskiarvosta (0,023 prosenttia suhteessa BKT:hen verrattuna unionin keskiarvoon, joka on 0,045 prosenttia), ja ne ovat viime vuosina olleet laskusuunnassa, mikä on osoitus tiedemaailman ja yritysten välisen yhteistyön ja siihen liittyvien kannustimien alhaisesta tasosta. Tämä rasittaa voimakkaasti tutkimustulosten siirtämistä talouteen ja rajoittaa Tšekin innovointivalmiuksia, mikä näkyy esimerkiksi patenttihakemusten vähäisenä määränä, joka on selvästi alle unionin keskiarvon (0,83 prosenttiyksikköä BKT-miljardia kohden vuonna 2020 verrattuna unionin keskiarvoon, joka on 3,4 prosenttiyksikköä). Tähän haasteeseen voitaisiin vastata toimenpiteillä, joilla parannetaan ja vahvistetaan rakenteellisesti teknologian siirtoa Tšekissä ja joilla pyritään erityisesti vahvistamaan teknologian siirron tehokkuutta ja helpottamaan spin-off-yritysten perustamista. Horisontti 2020 -ohjelmaan kuuluvan toimintapolitiikan tukijärjestelyhankkeen, joka alkoi 9 päivänä kesäkuuta 2024, odotetaan tarjoavan Tšekille konkreettista tukea ja politiikkasuosituksia tiedemaailman ja yritysten välisten yhteyksien lisäämiseksi.

(30) Korkeakoulutukseen osallistuminen ja sen suorittaminen on vähenemässä, mikä pahentaa ammattitaitoisen työvoiman puutetta. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden 25–34-vuotiaiden määrä on ollut laskusuunnassa vuodesta 2021 lähtien ja se on unionin neljänneksi alhaisin (33,7 % verrattuna unionin keskiarvoon, joka on 43,1 %) ja kaukana unionin 45 prosentin tavoitteesta. Vuosina 2016–2021 ilmoittautuneiden opiskelijoiden määrä väheni 11,6 prosentilla. Keskeyttämisaste on jatkuvasti korkea. Opiskelijoille tarjottava taloudellinen tuki on jatkuvasti alhainen (2,5 % julkisista menoista verrattuna unionin keskiarvoon, joka on 18,8 %) huolimatta empiirisestä näytöstä, jonka mukaan korkea-asteen koulutukseen tehtyjen investointien tuottavuus on korkea.

(31) Työvoimapula ja osaamisen kohtaanto-ongelmat ovat edelleen kiireellinen haaste, joka haittaa Tšekin talouden kilpailukykyä. Tilannetta voitaisiin parantaa erilaisin toimenpitein, esimerkiksi säänneltyjä ammatteja koskevalla uudistuksella ja lisäämällä asiaankuuluvia sidosryhmiä tai asiantuntijoita yhteen kokoavien kolmikantaisten alustojen osallistumista pitkään jatkuneen ammattitaitoisten työntekijöiden puutteen ratkaisemiseen. Lisäksi Tšekki on vastaanottanut unionissa väkilukuun nähden eniten tilapäistä suojelua saavia Ukrainasta siirtymään joutuneita ihmisiä. Yli 50 prosenttia heistä on kuitenkin alhaisempaa pätevyyttä vaativissa tehtävissä kuin Ukrainassa, ja kielitaito ilmoitetaan selkeänä työllistymisen esteenä. Lisäksi noin 30 prosenttia ilmoitti, että tutkintojen tunnustaminen on este paremman työpaikan saamiselle. Ulkomaisten tutkintojen tunnustamisen yksinkertaistaminen ja aliedustettujen ryhmien, kuten tilapäistä suojelua saavien Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden, työmarkkinoille osallistumisen lisääminen voisi helpottaa kireää työmarkkinatilannetta,

SUOSITTAA, että Tšekki toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen kasvun ([23]) vuonna 2025 tasolle, jolla muun muassa julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen saadaan pysymään alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja jolla julkinen velka saadaan pidettyä maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä; varmistaa eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyden; vähentää vero- ja etuusjärjestelmistä johtuvia vanhempien työhön paluun lannistimia naisten työmarkkinoille osallistumisen lisäämiseksi; parantaa eläkeikää lähestyvien työntekijöiden kannustimia jatkaa työntekoa; lisää juoksevista kiinteistöveroista saatavia tuloja;

2. vahvistaa hallinnollisia valmiuksia hallinnoida elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, nopeuttaa investointeja ja jatkaa uudistusten ripeää toteuttamista; puuttuu asiaankuuluviin haasteisiin, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun nopea ja tuloksellinen täytäntöönpano voi jatkua, varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa; jatkaa kyseisten ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä keskittymistä sovittuihin toimintalinjoihin toteuttaen toimia yksityisen rahoituksen mobilisoimiseksi entistä paremmin innovatiivisten rahoitusvälineiden käytöllä ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen;

([23]) Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdan mukaan ”nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

3. vahvistaa Tšekin julkishallinnon valmiuksia houkutella, säilyttää ja kehittää lahjakkuuksia, erityisesti niitä, joilla on analyyttistä, johtamiseen liittyvää ja tietoteknistä osaamista; vähentää osastoitumista ja vahvistaa strategisia ohjausvalmiuksia politiikkojen johdonmukaisuuden parantamiseksi; tukee kunnallishallintojen välistä yhteistyötä muun muassa tukemalla sellaisten hallinnollisten valmiuksien kehittämistä, jotka on suunnattu rakenteellisista vaikutuksista kärsiville alueille;
4. tehostaa innovointia parantamalla teknologian siirtoa tiedeyhteisöstä yrityksiin, tukemalla spin-off-yritysten ja startup-yritysten perustamista ja lisäämällä osallistumista korkea-asteen koulutukseen; vahvistaa talouden kilpailukykyä puuttumalla osaamisen kohtaanto-ongelmiin, yksinkertaistamalla ulkomaisten tutkintojen tunnustamista ja lisäämällä aliedustettujen ryhmien osallistumista työmarkkinoille.

Tehty Brysselissä 21 päivänä lokakuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

NAGY I.